

Krajowa Wystawa Ras Rodzimych (Rudawka Rymanowska, 24–26.08.2012)

Polska posiada długoletnią tradycję działań na rzecz ochrony zasobów genetycznych zwierząt gospodarskich, których większość umieszczono na liście światowych zasobów genetycznych. Obecnie utrzymywane jest 88 rodzimych ras, rodów, odmian zwierząt gospodarskich. Dzięki wieloletnim staraniom ośrodków naukowych i akademickich, w tym również Instytutu Zootechniki PIB, będących inicjatorami ochrony i restytucji ginących populacji, możliwe było zachowanie dużej różnorodności genetycznej poszczególnych gatunków oraz przetrwanie wielu bardzo cennych starych ras, które obecnie można podziwiać w ramach krajowych i regionalnych wystaw.

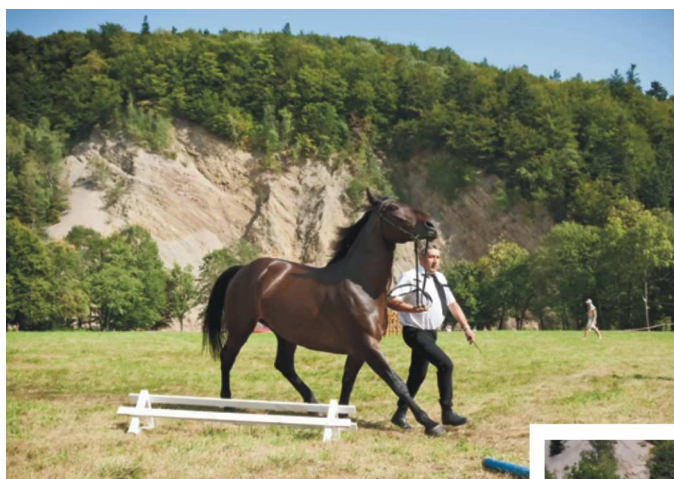
W dniach 24–26 sierpnia 2012 r., w ramach XII Pożegnania Wakacji w Rudawce Rymanowskiej zorganizowano Krajową Wystawę Ras Rodzimych. Organizatorami byli: Instytut Zootechniki Państwowy Instytut Badawczy, Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki PIB w Odrzechowej, Okręgowy Związek Hodowców Koni w Rzeszowie, Polski Związek Bydła Simentalskiego z siedzibą w Odrzechowej. Honorowy patronat nad Wystawą objęli Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Wojewoda podkarpacki oraz Marszałek województwa podkarpackiego. Uroczystego otwarcia wystawy dokonali prof. dr hab. Jędrzej Krupiński, Dyrektor Instytutu Zootechniki PIB, dr inż. Władysław Brejta, prezes Zakładu Doświadczalnego IZ PIB Odrzechowa Sp. z o.o. oraz Edgar Beneš, Prezes Polskiego Związku Hodowców Bydła Simentalskiego. Z kolei, głos zabrali zaproszeni goście, m.in. Główny Lekarz Weterynarii Janusz Związek, który odczytał list Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, pana Stanisława Kalemby. Na zakończenie otwarcia prof. dr hab. Jędrzej Krupiński zaprosił wszystkich do zwiedzania wystaw i udziału w pozostałych wydarzeniach towarzyszących.

W Krajowej Wystawie Ras Rodzimych uczestniczyło **40 wystawców**. Zaprezentowali oni następujące rasy, odmiany i rody zwierząt, które zostały poddane ocenie:

- bydło: polskie czerwone, biało-żółte, polskie czarno-białe i polskie czerwono-białe;
- konie śląskie;
- owce: wrzosówka, świniarka, polska owca górską odmiany barwnej, cakiel podhalański, olkuska, merynos polski w starym typie, czarnogłówka, polska owca pogórza;
- kozy karpackie;
- świnie: puławskie, złotnickie białe i złotnickie pstre;
- kury: zielononóżki kuropatwiane (Z-11), żółtonóżki kuropatwiane (Ż-33), Leghorn (H-22, G-99), Sussex (S-66), Rhode Island Red (R-11, K-22), Rhode Island White (A-33);
- gęsi: lubelskie (Lu), kieleckie (Ki), podkarpackie (Pd), pomorskie (Po), kartuskie (Ka), garbonose (Ga), rypińskie (Ry), Landes (LsD-01), biłgorajskie (Bi);
- kaczki rodów: kaczka pomniejszona (K-2), pekin krajowy (P-33), pekin duński (P-8) oraz kaczki KhO-1.

Ponadto, poza oceną były prezentowane:

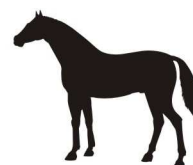
- klacze: konika polskiego, huculskie, małopolskie i zimnokrwiste w typie sokólskim;
- gęsi Białe Kołudzkie®;
- króliki: popielniańskie białe, termondzkie białe, alaska, szynszyl wielki i kalifornijskie;
- lisy pospolite: pastelowe i białoszylne;
- tchórze hodowlane.

Klacz rasy śląskiej

Klacz rasy śląskiej ze źrebięciem

Konik polski

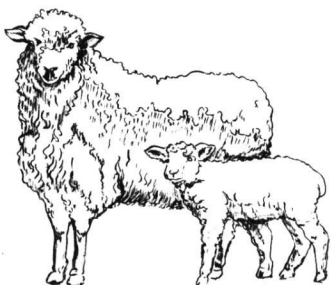
Klacz rasy zimnokrwistej
w typie sokólskim

Fot. K. Paleczny

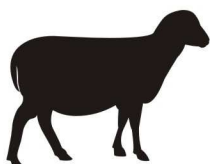
Cakiel podhalański

Polska owca górská odmiany barwnej

Owca rasy świniarka

Tryk rasy cakiel podhalański i polskie owce górskie odmiany barwnej

Fot. K. Paleczny

Ocenianym zwierzętom przyznawano nagrody zgodnie z *Regulaminem oceny zwierząt ras rodzimych oraz nagradzania hodowców na specjalistycznej wystawie zwierząt hodowlanych pod nazwą „Krajowa Wystawa Ras Rodzimych” w ramach Pożegnania Wakacji w Rudawce Rymańskiej 24–26 sierpnia 2012 roku*, zatwierdzonym przez Dyrektora Instytutu Zootechniki PIB. Oceny dokonali sędziowie, powołani przez Dyrektora IZ PIB, w składzie:

- prof. dr hab. Jędrzej Krupiński (IZ PIB) – sędzia ds. oceny owiec ras rodzimych,
- prof. dr hab. Marian Różycki (IZ PIB) – sędzia ds. oceny świń ras rodzimych,
- prof. dr hab. Jan Trela (IZ PIB) – sędzia ds. oceny bydła ras rodzimych,
- dr hab. Józefa Krawczyk (IZ PIB) – sędzia ds. oceny kur nieśnych ras rodzimych,
- dr Halina Bielińska (ZD IZ PIB Kołuda Wielka) – sędzia ds. oceny gęsi i kaczek ras rodzimych,
- Marek Gibała (OZHK Rzeszów), Teresa Pracuch (RZHK Kraków), Krzysztof Wójcik (OZHK Wrocław) – sędziowie ds. oceny klaczy śląskich,
- dr inż. Jacek Sikora (IZ PIB) – sędzia ds. oceny kóz ras rodzimych.

Zgodnie z regulaminem, zwierzęta które uzyskały podczas oceny najwyższą liczbę punktów, uzyskały tytuły czempiona i wiceczempiona.

1. Lista czempionów:

Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki PIB Chorzelów Sp. z o.o., za kury rodu Rhode Island Red R-11, nr kat.: 147, 100 pkt, czempion w grupie kur nieśnych ras rodzimych

Instytut Zootechniki PIB, Zakład Doświadczalny w Kołudzie Wielkiej, Stacja Zasobów Genetycznych Drobiu Wodnego w Dworzyskach, za kaczki rodu pekin krajowy P-33, nr kat.: 162, 99 pkt, czempion w grupie kaczek ras rodzimych

Instytut Zootechniki PIB, Zakład Doświadczalny w Kołudzie Wielkiej, Stacja Zasobów Genetycznych Drobiu Wodnego w Dworzyskach, za gęsi rodu podkarpacka Pd, nr kat.: 152, 95 pkt,

czempion w grupie gęsi ras rodzimych

Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki PIB Sp. z o.o. w Odrzechowej, za samicę kozy karpackiej, nr kat.: 111, 91 pkt, czempion w grupie samic kóz karpackich

Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki PIB Sp. z o.o. w Odrzechowej, za samca kozy karpackiej, nr kat.: 116, 90 pkt, czempion w grupie samców kóz karpackich

Instytut Zootechniki PIB w Balicach, ferma w Aleksandrowicach, za maciorkę owcy rasy wrzosówka, nr kat.: 78, 93 pkt, czempion w grupie maciorek ras: wrzosówka, świniarka

Kula Józef, za maciorkę polskiej owcy górskiej odmiany barwnej, nr kat.: 62, 91 pkt, czempion w grupie maciorek ras: polska owca górska odmiany barwnej i cakiel podhalański

Baciak Karol, za maciorkę polskiej owcy pogórza, nr kat.: 106, 90 pkt, czempion w grupie maciorek ras: olkuska i polska owca pogórza

Dydak-Gołąbek Renata, za maciorkę owcy rasy czarnogłówna, nr kat.: 102, 91 pkt, czempion w grupie maciorek ras: merynos polski w starym typie i czarnogłówna

Instytut Zootechniki PIB w Balicach, ferma w Aleksandrowicach, za tryka owcy rasy wrzosówka, nr kat.: 83, 89 pkt, czempion w grupie tryków ras: wrzosówka, świniarka

Rekowski Stanisław, za tryka owcy rasy cakiel podhalański, nr kat.: 59, 91 pkt, czempion w grupie tryków ras: polska owca górska odmiany barwnej i cakiel podhalański

Korczyński Tomasz, za tryka owcy olkuskiej, nr kat.: 100, 90 pkt, czempion w grupie tryków ras: olkuska i polska owca pogórza

Łukaszewicz Piotr, za tryka owcy rasy merynos polski w starym typie, nr kat.: 93, 88 pkt,

czempion w grupie tryków ras: merynos polski w starym typie i czarnogłówka

Boryczka Adam, za loszkę, nr kat.: 175, 93 pkt, czempion w grupie loszek rasy puławskiej

Kamiński Ireneusz, za loszkę, nr kat.: 134, 93 pkt, czempion w grupie loszek rasy złotnickiej białej

Kędzior Zbigniew, za loszkę, nr kat.: 139, 92 pkt, czempion w grupie loszek rasy złotnickiej pstrej

Sowa Grzegorz, za krowę, nr kat.: 10, 89 pkt, czempion w grupie krów rasy polskiej czerwonej

Kołodziej Zbigniew, „Majątek Rutka”, za krowę, nr kat.: 11, 88 pkt, czempion w grupie krów rasy białogrzbieter

Czubski Janusz, za krowę, nr kat.: 24, 89 pkt, czempion w grupie krów rasy polskiej czerwono-białej

Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki PIB Chorzelów Sp. z o.o., za krowę, nr kat.: 37, 89 pkt, czempion w grupie krów rasy polskiej czarnobiałej

Kostecki Edward, za klacz, nr kat.: 47, 42.17 pkt, czempion w grupie klaczy rasy śląskiej

2. Lista wiceczempionów:

Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki PIB Chorzelów Sp. z o.o. za kury rodu zielononóżka kuropatwiana Z-11, nr kat.: 142, 97 pkt, wiceczempion w grupie kur nieśnych ras rodzimych

Instytut Zootechniki PIB, Zakład Doświadczalny w Kołudzie Wielkiej, Stacja Zasobów Genetycznych Drobiu Wodnego w Dworzyskach, za kaczki rodu KhO-1, nr kat.: 160, 95 pkt, wiceczempion w grupie kaczek ras rodzimych

Instytut Zootechniki PIB, Zakład Doświadczalny w Kołudzie Wielkiej, Stacja Zasobów Genetycznych Drobiu Wodnego w Dworzyskach, za gęsi rodu garbonosa Ga, nr kat.: 153, 94 pkt, wiceczempion w grupie gęsi ras rodzimych

Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki PIB Chorzelów Sp. z o.o. za maciorcę owcy rasy świniarka, nr kat.: 72, 90 pkt, wiceczempion w grupie maciorek ras: wrzosówka, świniarka

Rekowski Stanisław, za maciorcę owcy rasy cakiel podhalański, nr kat.: 57, 90 pkt, wiceczempion w grupie maciorek ras: polska owca górską odmiany barwnej i cakiel podhalański

Korczyński Tomasz, za maciorcę owcy olkuskiej, nr kat.: 97, 89 pkt, wiceczempion w grupie maciorek ras: olkuska i polska owca pogórza

Łukaszewicz Piotr, za maciorcę owcy rasy merynos polski w starym typie, nr kat.: 86, 91 pkt, wiceczempion w grupie maciorek ras: merynos polski w starym typie i czarnogłówka

Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki PIB Chorzelów Sp. z o.o. za tryka owcy rasy świniarka, nr kat.: 76, 89 pkt, wiceczempion w grupie tryków ras: wrzosówka, świniarka

Kula Józef, za tryka polskiej owcy górskiej odmiany barwnej, nr kat.: 67, 89 pkt, wiceczempion w grupie tryków ras: polska owca górską odmiany barwnej i cakiel podhalański

Borychowski Roman, za loszkę, nr kat.: 173, 91 pkt, wiceczempion w grupie loszek rasy puławskiej

Kaźmierczak Mirosław, za loszkę, nr kat.: 132, 92 pkt, wiceczempion w grupie loszek rasy złotnickiej białej

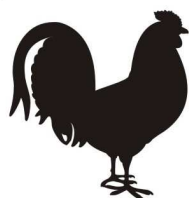
Górecki Rafał, za loszkę, nr kat.: 141, 91 pkt, wiceczempion w grupie loszek rasy złotnickiej pstrej

Machała Maria, za krowę, nr kat.: 34, 87 pkt, wiceczempion w grupie krów rasy polskiej czarnobiałej

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie, Katedra Hodowli i Ochrony Zasobów Genetycznych

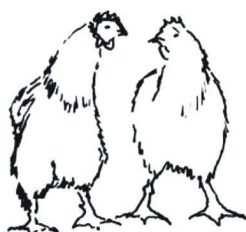
Kury ras rodzimych:
Z-11, Ż-33, S-66, G-99, R-11

Geśi ras rodzimych:
Ka, LsD-01, Pd, Lu;
kaczki ras rodzimych:
P-33 i KhO-1

Kura i kogut ras: karmazyn/RIR (R-11)
i zielononóżka kuropatwiana (Z-11)

Geśi: ras: podkarpacka (Pd) i garbonosa (Ga)

Fot. K. Paleczny

Bydła, Gospodarstwo Doświadczalne w Uhrsku, za krowę, nr kat.: 17, 86 pkt, wiceczempion w grupie krów rasy białogrzbiatej

Gospodarstwo Rolne Stanisław Trałka, za krowę, nr kat.: 26, 88 pkt, wiceczempion w grupie krów rasy polskiej czerwono-białej

Kurek Bogdan, za krowę, nr kat.: 3, 88 pkt, wiceczempion w grupie krów rasy polskiej czerwonej

Konieczny Konrad, za klacz, nr kat.: 51, 42.17 pkt, wiceczempion w grupie klaczy rasy śląskiej

W sumie, podczas tegorocznej Krajowej Wystawy Ras Rodzimych przyznano **21 tytułów czempiona i 17 wiceczempiona**. Nagrody wręczał Dyrektor Instytutu Zootechniki PIB, prof. dr hab. Jędrzej Krupiński. Wszyscy hodowcy otrzymali podziękowania za wkład w ochronę bioróżnorodności zwierząt gospodarskich i prezentację zwierząt.

Podczas trwania wystawy zorganizowano również sympozjum pt. „Ochrona zasobów genetycznych koni huculskich – stan i perspektywy po 2013 r.”. Uczestników przywitani dr inż. Władysław Brejta, Prezes Zakładu Doświadczalnego Instytutu Zootechniki PIB Odrzechowa Sp. z o.o. oraz prof. dr hab. Jędrzej Krupiński, Dyrektor Instytutu Zootechniki PIB. W sympozjum udział wzięło 60 osób. Referaty wygłosili:

- dr inż. Iwona Tomczyk-Wrona (IZ PIB): „Stan i perspektywy realizacji programu ochrony zasobów genetycznych koni huculskich”;
- Marek Gibała (OZHK Rzeszów): „Stan hodowli koni huculskich”;
- Paulina Peckiel (PZHK): „Występowanie maści w liniach męskich i rodzinach żeńskich w hodowli koni huculskich”;
- dr Jadwiga Topczewska (UR): „Znaczenie przygotowania koni huculskich do próby dzielności”.

Materiały informacyjno-promocyjne przygotowane przez ekspertów rozpowszechniano na stoisku informacyjnym IZ PIB. Dużym powodzeniem zwiedzających cieszyły się także ulotki

informacyjne opisujące zwierzęta ras rodzimych, album „Polskie Rasy Zachowawcze” oraz Katalog Ras Rodzimych.

Podczas trwania wystawy koordynatorzy ds. ochrony zasobów genetycznych poszczególnych gatunków zwierząt z Instytutu Zootechniki PIB prezentowali na ringu: bydło, konie, owce, kozy karpackie, kury, gęsi i kaczki. Pozostałe gatunki zaprezentowano przy kłatkach. Koordynatorzy kolejno przybliżali historię poszczególnych ras oraz ich charakterystykę. W czasie Wystawy przeprowadzono również „Konkurs plastyczny dla dzieci”, który polegał na rysowaniu zwierząt gospodarskich. W konkursie udział wzięło 33 dzieci; wszystkie otrzymały nagrody rzeczowe i słodcze. Nagrody wręczył Dyrektor Instytutu Zootechniki PIB, prof. dr hab. Jędrzej Krupiński.

Wszystkim zwiedzającym umilały czas występy zespołów muzycznych, pokaz skoków oraz tzw. „Ścieżka Huculska”. W godzinach wieczornych odwiedzający wystawę mogli podziwiać pokazy sztucznych ogni i iluminację świetlną prezentującą logo IZ PIB, PZHBS, ZD IZ PIB Odrzechowa i OZHK w Rzeszowie. Swoją bogatą ofertę handlową prezentowały również firmy działające w sektorze rolno-spożywczym. Wielkim zainteresowaniem cieszyła się loteria, której główną nagrodą był koń huculski.

*

Wystawa została zorganizowana ze środków Sekretariatu Centralnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013.

Struktury **Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich** utworzono na podstawie przepisów rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), rozporządzenia Komisji (WE) nr 1974/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r., ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013, w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Główną strukturę KSOW w Polsce stanowią: Sekretariat Centralny (w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi) i 16 Sekretariatów Regionalnych (w samorządach województw), które mają na celu zapewnienie właściwego funkcjonowania KSOW.

Celem KSOW jest „wsparcie wdrażania i oceny polityki w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, a także identyfikacja, analiza, rozpowszechnianie oraz wymiana informacji i wiedzy w tym zakresie wśród wszystkich zainteresowanych partnerów na poziomie lokalnym, regionalnym oraz wspólnotowym”.

Cel ten realizowany jest za pomocą zadań zaplanowanych w ramach dwuletnich Planów działania KSOW, przygotowywanych przez Sekretariat Centralny we współpracy z 16 Sekretariatami Regionalnymi KSOW. **Plan działania KSOW**, zgodnie z art. 68 ust. 2 lit. b rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. oraz Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 zawiera m.in. następujące nazwy działań, w ramach których będą realizowane zadania szczegółowe:

- identyfikacja i analiza możliwych do przeniesienia dobrych praktyk w zakresie rozwoju obszarów wiejskich oraz przekazanie informacji na ich temat;
- przeniesienie dobrych praktyk oraz projektów innowacyjnych oraz organizacja i wymiana doświadczeń i „know-how”;
- przygotowanie programów szkoleniowych dla LGD w procesie tworzenia, w tym wymiana doświadczeń między lokalnymi grupami działania;
- zarządzanie siecią;
- pomoc techniczna dla współpracy międzyterytorialnej i transnarodowej;
- wspieranie dla współpracy międzyinstytucjonalnej, w tym międzynarodowej;
- wymiana wiedzy oraz ocena polityki w zakresie rozwoju obszarów wiejskich.

Zgodnie z PROW 2007–2013 KSOW ma charakter otwarty. Struktura KSOW skupia struktury administracyjne (na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym) oraz zainteresowane podmioty, które przyczyniają się do rozwoju obszarów wiejskich oraz mają, w sposób

bezpośredni lub pośredni, wpływ na lepsze wykorzystanie instrumentów EFRROW. W celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania Sieci przygotowany został wykaz, obejmujący struktury administracyjne i podmioty działające w zakresie rozwoju obszarów wiejskich. Uczestnikami KSOW mogą być podmioty, które są aktywnie zaangażowane w rozwój obszarów wiejskich oraz wyrażą chęć otrzymywania oraz dostarczania informacji w tym zakresie. Należą do nich w szczególności:

- a) urzędy administracji rządowej zainteresowane rozwojem obszarów wiejskich, w tym instytucje odpowiedzialne za fundusze strukturalne,
- b) samorządy województw, gmin i powiatów,
- c) organizacje branżowe,
- d) organizacje spółdzielcze,
- e) izby rolnicze,
- f) instytuty resortowe,
- g) podmioty gospodarcze,
- h) jednostki badawczo-rozwojowe,
- i) organizacje pozarządowe, szczególnie działające w sektorze rolno-spożywczym lub zajmujące się szeroko rozumianym rozwojem obszarów wiejskich,
- j) państwowe jednostki doradztwa rolniczego,
- k) służby ochrony przyrody,
- l) lokalne grupy działania (LGD), ich działające formalnie i nieformalnie Sieci oraz inne Sieci, mające znaczenie w działaniach na rzecz rozwoju obszarów wiejskich na szczeblu lokalnym,
- m) szkoły średnie i wyższe,
- n) osoby fizyczne.

W celu realizacji zadań organizowane są m.in. spotkania, szkolenia, seminaria, sieci eksperckie. Ponadto, Plan działania KSOW zawiera cele działań, ramowy harmonogram działań oraz indykatywny budżet (plan finansowy z podziałem na poszczególne działania). Budżet Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich planowany jest na poziomie 55 mln euro i jest zapewniony w ramach Pomocy Technicznej PROW 2007–2013.

Jolanta Calik, Aldona Kawęcka, Agnieszka Chelmińska, Piotr Moskała, Paweł Radomski